

*Непорожня І.І., студент; науковий керівник Дудко П.М., к.е.н.
Київський національний університет технологій та дизайну*

ДИНАМІКА ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНИХ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

Анотація. У статті розкрито сутність поняття «інноваційний розвиток підприємства». Проведено аналіз динаміки загального обсягу витрат за напрямками інноваційної діяльності, джерел фінансування інноваційної діяльності та стану впровадження інновацій у промислових підприємствах. Визначено основні напрями прискорення інноваційного розвитку промислових підприємств.

Ключові слова: інновація; інноваційний розвиток; інноваційна діяльність; інноваційно-активні підприємства.

*Непорожня И.И., студент; научный руководитель Дудко П.Н., к.э.н.
Киевский национальный университет технологий и дизайна*

ДИНАМИКА ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ ОТЕЧЕСТВЕННЫХ ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ

Аннотация. В статье раскрыта сущность понятия «инновационное развитие предприятия». Проведен анализ динамики общего объема расходов по направлениям инновационной деятельности, источников финансирования инновационной деятельности и состояния внедрения инноваций на промышленных предприятиях. Определены основные направления ускорения инновационного развития промышленных предприятий.

Ключевые слова: инновация; инновационное развитие; инновационная деятельность; инновационно-активные предприятия.

*Neporozhnia I.; scientific supervisor Dudko P.
Kyiv National University of Technologies and Design*

DYNAMICS OF INNOVATIVE DEVELOPMENT OF DOMESTIC INDUSTRIAL ENTERPRISES

Abstract. The article reveals the essence of the concept of «innovative development of the enterprise». The analysis of the dynamics of the total expenditure in the areas of innovation, sources of financing of innovation and the state of innovation in industrial enterprises were carried out. The main directions of accelerating the innovative development of industrial enterprises are identified.

Keywords: innovation; innovative development; innovative activity; innovatively active enterprises.

Постановка проблеми. Інновація є невід'ємним елементом функціонування ринкового механізму, оскільки вона є основою підприємництва, засобом конкурентної боротьби, фактором формування споживчого попиту та вартості продукту або послуги, умовою економічного поступу. Сучасна світова модель ринкової економіки характеризується саме інноваційним типом. Тому дослідження динаміки інноваційного розвитку промислових підприємств є актуальною проблемою дослідження.

Проблематику інноваційного розвитку промислових підприємств піднімають у своїх дослідження такі вітчизняні вчені як С.А. Бондаренко, Г.С. Волобуєв, І.В. Грабовська, Н.Б. Давлетбаєва, О.В. Коваленко, С.О. Левицька, С.Ю. Соколюк, Л. Федулова, О.Г. Череп та інші. Цими та багатьма іншими науковцями проведено аналіз розвитку інноваційних процесів в промисловості, розроблено їх економіко-математичні моделі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У науковій літературі можна виділити декілька основних підходів до визначення сутності інноваційного розвитку – системний, ситуаційний, процесний тощо. Так Л.І. Федулова визначає інноваційний розвиток як перманентний процес інноваційної діяльності, започаткований на збалансованому розподілі

інвестиційного ресурсу підприємства між різними за спрямуваннями нововведеннями, одним із результатів якого визначається зростання частки інноваційної продукції в господарському обороті [9].

Н.Б. Давлетбаєва акцентує увагу на тому, що інноваційний розвиток підприємства – це процес постійного вдосконалення його діяльності з використанням принципово нових прогресивних технологій або з модернізацією існуючих, інтелектуалізації бізнес-процесів та перехід до виробництва високотехнологічної та високоякісної інноваційної продукції [4].

На думку, О.Г. Череп, інноваційний розвиток означає створення, упровадження і комерціалізацію інновацій, які забезпечать якісні зміни об'єкта керування, соціальний, економічний, екологічний ефекти, стійке зростання прибутковості, інвестиційної привабливості підприємства в довгостроковій перспективі [10].

С.Ю. Соколюк вказує на те, що інноваційний розвиток є основним складником діяльності підприємств будь-якої форми власності, що з метою підвищення ефективності його функціонування сприяє змінам у складі та структурі суб'єктів господарювання в часі [8].

Під інноваційним розвитком підприємства дослідник Г.С. Волобуєв розуміє розробку і освоєння продуктивних і технологічних інновацій, а також цілеспрямований пошук і розвиток специфічних компетенцій на основі формування сприйнятливості підприємства до інноваційних змін за рахунок реалізації різних видів інновацій [2].

Мета статті. Метою статті є визначення поняття «інноваційний розвиток підприємства», його динаміки на вітчизняних промислових підприємствах та напрямів прискорення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Проаналізувавши дослідження вищенаведених авторів, можемо стверджувати, що інноваційний розвиток підприємства повинен опиратись на системний підхід. Система управління інноваційним розвитком є складовою загальної системи управління підприємством. У теорії інноваційного менеджменту управління інноваційним розвитком розглядається як один з різновидів функціонального менеджменту, об'єктом якого є інноваційний розвиток, але поряд з цим визначається його стратегічний характер, тобто, управління інноваційним розвитком розглядається як елемент підсистеми стратегічного менеджменту.

У складному середовищі, за умови постійної його зміни, потрібно управляти процесами на основі нових принципів синергетики. Синергетична система управління характеризується самоорганізацією, гнучкістю, а за умов падіння ефективності вона переходить стрибкоподібно на нову S-подібну криву, яка забезпечує підвищення якості управління. Кожен елемент системи має свою ціль, але всі зацікавлені у підвищенні ефективності всієї системи. Виникають синергії взаємодії елементів і синергетична система, незважаючи на свою роздробленість, нечіткість структури, має більш високу ефективність. Вважаємо, що підприємство, яке здійснює інноваційну діяльність є відкритою системою. Якщо організація припиняє реалізацію інноваційних процесів, то вона входить у стан ентропії, оскільки лише інновації здатні забезпечити розвиток підприємства

Проаналізуємо стан інноваційної діяльності на вітчизняних промислових підприємствах. На рис. 1 наведено динаміку частки промислових підприємств, що впроваджують інновації, а також частка промислової продукції у загальному обсязі реалізації продукції промислового спрямування.

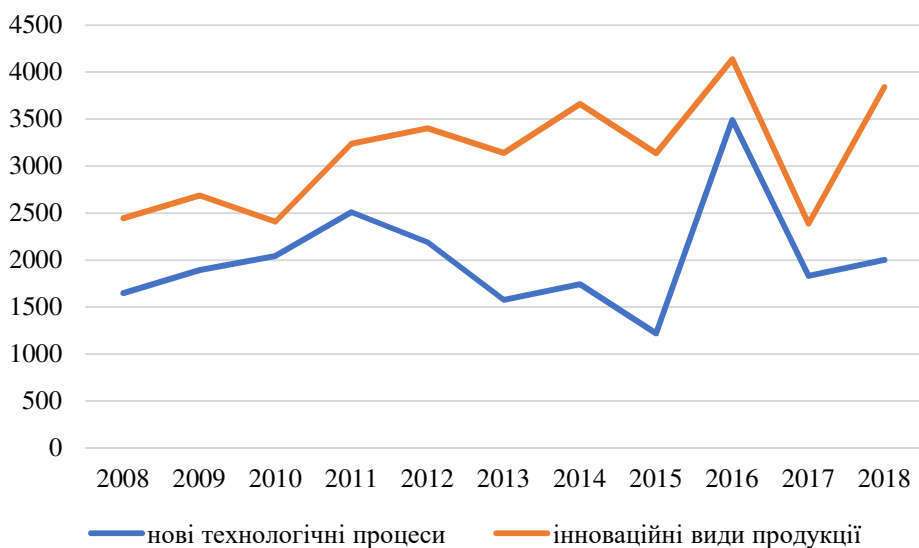
За даними табл. 1 можемо зробити висновок, що незважаючи на загалом позитивну динаміку зростання частки інноваційно-активних підприємств, частка обсягу реалізації інноваційної продукції стабільно скорочується і досягла мінімального обсягу за останні два роки.

На рис. 2 наведено динаміку кількості впроваджених інноваційних технологічних процесів та видів продукції.

Джерело: [7].

Рис. 1. Динаміка частки інноваційних підприємств та обсягу реалізації інноваційної продукції, %

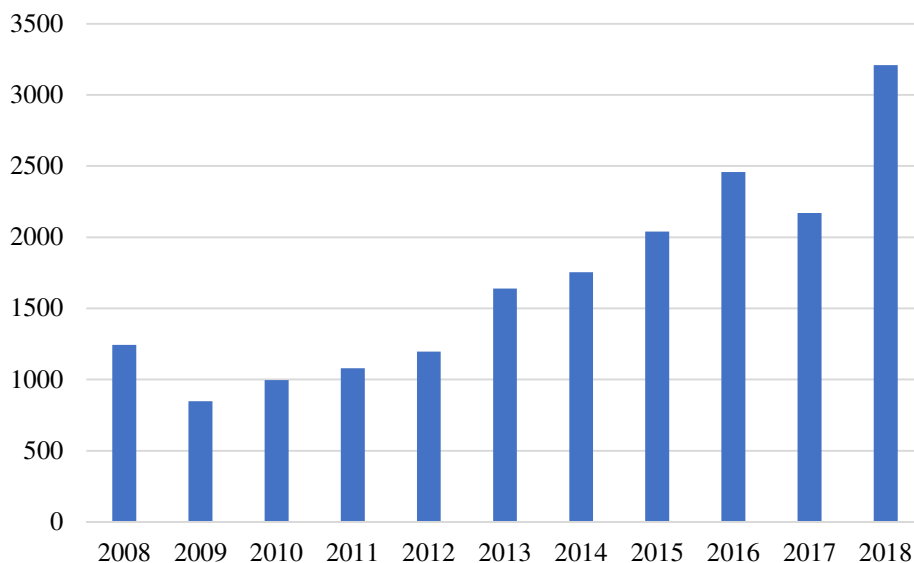

Джерело: [7].

Рис. 2. Динаміка кількості впроваджених інноваційних технологічних процесів та видів продукції, од.

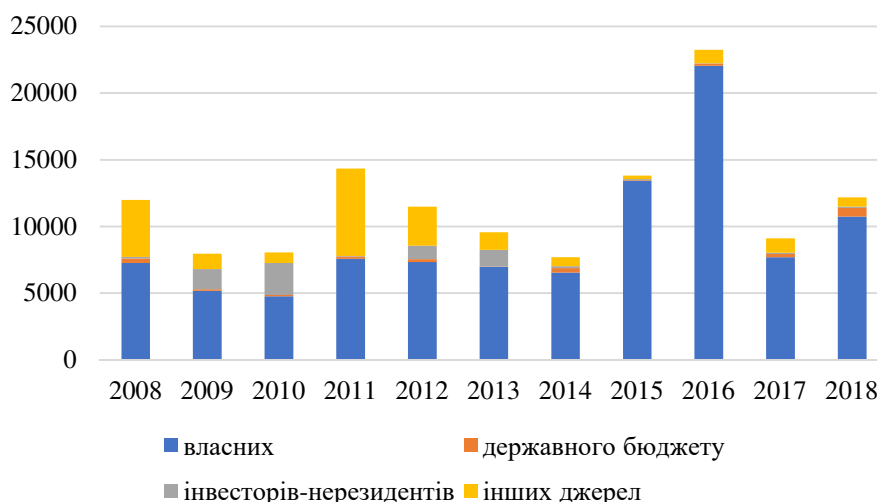
За даними рис. 2 можемо зробити висновок, що на вітчизняних промислових підприємствах переважають продуктивні інновації. Стрімке зростання інноваційної активності за продуктивними та технологічними інноваціями спостерігалось тільки у 2016 році. На рис. 3 наведено динаміку витрат на інноваційну діяльність промислових підприємств.

За даними рис. 3 можемо вказати на загалом позитивну динаміку зростання витрат на інноваційну діяльність, хоча часткового така динаміка є результатом девальвації гривні у 2014–2015 роках. Динаміка фінансування інноваційної діяльності у розрізі основних джерел наведена на рис. 4.

Джерело: [7].

Рис. 3. Динаміка витрат на інноваційну діяльність промислових підприємств, млн грн

Джерело: [7].

Рис. 4. Динаміка фінансування інноваційної діяльності промислових підприємств у розрізі джерел, млн грн

За даними рис. 4 можемо зробити висновок, що структурі фінансування інноваційної діяльності промислових підприємств превалюють власні джерела – прибуток та капітал засновників. Отже, більшість підприємств здійснюють інноваційну діяльність за рахунок власних коштів, що пов'язано з високим ризиком її впровадження, з іншого боку, така ситуація обмежує інноваційні можливості підприємства. Тому актуальною проблемою є оптимізація фінансування інноваційної діяльності та диференціація джерел такого фінансування. Для інших підприємств розвиток на інноваційній основі можливий за рахунок залучення позикового капіталу, який наразі є досить дорогим та за відсутності ліквідних основних фондів отримати довгостроковий кредит промислому підприємству практично неможливо.

Пропонуємо з метою стимулювання впровадження інноваційних розробок науково-дослідних установ НААН України застосовувати метод компенсації 2–3% кредитної ставки банкам, які надають кредити для придбання таких розробок. Подібну стратегію успішно застосовують провідні промислові компанії, які спільно з банківськими установами

розробляють спеціальну програму кредитування для своєї продукції. Застосування такого підходу, з одного боку, здешевлює кредит для промислового підприємства, з другого боку, стимулює попит на інноваційні розробки вітчизняних наукових установ.

Ще одним напрямом стимулювання інноваційної діяльності промислових підприємств вважаємо впровадження для інноваційних необоротних активів як матеріальних так і нематеріальних, прискорених норм амортизації, що дозволить зменшити термін окупності інноваційних інвестицій та за рахунок створення і цільового використання коштів амортизаційного фонду сформуванню власну базу фінансового забезпечення стабільного інноваційного розвитку підприємства. Прискорені норми амортизації, відповідно до світового досвіду, доцільно ввести також для операцій фінансового лізингу, що знову ж таки дасть можливість промисловим підприємствам розширити фінансову базу інноваційного інвестування.

Зниження інноваційних ризиків інноваційної діяльності промислових підприємств також можливо досягти за рахунок розвитку їх страхування, на початковому етапі цей вид страхування може бути зроблений за рахунок держави або на умовах державно-приватного партнерства. Проаналізувавши дане питання, я вважаю, було б доцільним створити спеціалізовані венчурні фонди, які б виступали гарантом повернення страховим компаніям отриманих збитків.

Важливу роль у розвитку інноваційних процесів в промисловому секторі економіки відіграє розвиток інноваційної інфраструктури. Передусім, це має бути розвиток організаційних форм інтеграції науки і промислового виробництва, а також створення технопарків.

Висновки. В результаті проведеного дослідження було з'ясовано, що інноваційна діяльність промислових підприємств фінансується за рахунок власних коштів, відповідно, розвиток інноваційних процесів безпосередньо залежатиме від стану таких економічних показників діяльності підприємства як чистий прибуток та розмір резервного фонду.

Список використаної літератури

1. Бондаренко С. А. Сучасна парадигма інноваційного розвитку промислового підприємства / С. А. Бондаренко // Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер.: Економічні науки. – 2015. – Вип. 10 (1). – С. 84–87.
2. Волобуєв Г. С. Сутність та передумови інноваційного розвитку підприємств / Г. С. Волобуєв // Економічний вісник Донбасу. – 2016. – № 3. – С. 213–217.
3. Грабовська І. В. Інноваційний розвиток підприємства на засадах управління креативністю персоналу / І. В. Грабовська // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2017. – № 2 (2). – С. 192–197.
4. Давлетбаєва Н. Б. Теоретичні засади інноваційного розвитку підприємств харчової промисловості / Н. Б. Давлетбаєва // Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер.: Економічні науки. – 2015. – Вип. 10 (2). – С. 77–80.
5. Коваленко О. В. Характеристика сучасного стану інноваційного розвитку вітчизняних підприємств / О. В. Коваленко, Н. Ю. Чуприна // Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. – 2018. – Вип. 5. – С. 103–107.
6. Левицька С. О. Оцінка інноваційного розвитку промислових підприємств України / С. О. Левицька, М. Д. Полюхович // Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Економічні науки. – 2018. – Вип. 1. – С. 89–97.
7. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
8. Соколюк С. Ю. Сутність та особливості інноваційного розвитку підприємств аграрного сектору / С. Ю. Соколюк // Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер.: Економічні науки. – 2018. – Вип. 30 (2). – С. 9–13.
9. Федулова Л. Інноваційний розвиток: еволюція поглядів та проблеми сучасного усвідомлення / Л. Федулова // Економічна теорія. – 2013. – № 2. – С. 28–45.
10. Череп О. Г. Системний характер формування механізму інноваційного розвитку підприємства / О. Г. Череп // Вісник Запорізького національного університету. Економічні науки. – 2019. – Вип. 1. – С. 43–50.